

144 §

VRK/56/00.04.02/2024

SAIRAALA- JA PÄIVYSTYSVERKKO LAUSUNTO

Kaupunginjohtaja Joonas Hänninen, 040 676 5544

Hallituksen esitys laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi on lausuntokierroksella 21.5.-1.7.2024. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi terveydenhuollon ympärivuorokautista päivystystä ja leikkaustoimintaa koskevaa lainsäädäntöä.

Hallituksen kehysriihen 16.4.2024 päätöksen mukaisesti muutoksia tehtäisiin yöpäivystyksiin ja tiettyjen sairaaloiden erikoissairaanhoidon.

Esityksen tavoitteena on vahvistaa Suomen kansallista erikoissairaanhoidon sairaaloiden ja ympärivuorokautisten päivystysten palveluverkkoa siten, että se pystyy laadukkaasti, potilasturvallisesti ja kestävästi vastaamaan väestön palvelutarpeisiin nyt ja tulevaisuudessa. Esityksellä pyritään erityisesti turvaamaan henkilöstön ja erityisosaamisen riittävyttä eri sairaaloihin ja muihin palveluihin keskittämällä vaativinta, henkilöresurssiipuvaista ja varallaoloa edellyttävää toimintaa yliopistollisiin sairaaloihin ja keskussairaaloihin.

Päällekkäiseen varallaoloon nyt käytettyä resurssia voitaisiin uudelleen kohdentaa peruspalveluihin ja kevyempiin palveluihin, uusiin toimintamalleihin sekä ilta-aikaiseen ja viikonlopun kiirevastaanotto toimintaan. Leikkaustoimintaa koskevilla säännösmuutoksilla halutaan myös varmistaa, että julkinen ja yksityinen terveydenhuollon kapasiteetti hyödynnetään alueella tarkoituksenmukaisella tavalla. Tämä myös parantaa potilaiden hoidon saatavuutta ja voi auttaa lyhentämään hoitojonoja.

Keskeiset ehdotukset

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi terveydenhuoltolain erikoissairaanhoidon työnjakoa ja kiireellistä hoitoa koskevaa sääntelyä. Esityksen mukaan jatkossa kullakin hyvinvointialueella voisi olla yksi nimetyllä paikkakunnalla sijaitseva yliopistollinen sairaala tai keskussairaala, jossa on väestölle avointa ja sairaalan toiminnan varmistavaa monierikoisalaista ympärivuorokautista päivystystä ja jossa voi toteuttaa ympärivuorokautista leikkaussalivalmiutta edellyttävää kirurgista toimintaa. Uudellamaalla HUS-yhtymä voisi päätöksensä perusteella ylläpitää tällaisia sairaaloita muillakin paikkakunnilla kuin vain Helsingissä. Synnytyksiä koskevaa sääntelyä ei muutettaisi.

Ympärivuorokautinen monierikoisalainen yhteispäivystys ja raskas kirurgia loppuisi Kemissä, Savonlinnassa, Oulaisissa, Salossa ja Valkeakoskella sijaitsevilla sairaaloissa, mutta niissä voisi jatkaa päiväkirurgiaa. Synnytyksiä ei olisi mahdollista jatkossa järjestää Kemissä. Osassa hyvinvointialueita on jo tehty päätöksiä, jotka ovat ehdotusten kanssa saman suuntaisia.

Nykyisin poikkeusluvalla ylläpidetty ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon ja akuuttilääketieteen päivystys loppuisi lisäalassa, Jämsässä, Kouvolassa, Raahessa ja Varkaudessa. Laissa säädettäisiin, että tällaista päivystystä voisi ylläpitää Ivalossa, Kemissä, Kuusamossa, Savonlinnassa, Pietarsaareissa ja Raaseporissa, jos asiasta sovitaan yhteistyöalueen yhteistyösopimuksessa ja muut laissa säädetyt, esimerkiksi henkilöstön riittävyyteen ja taloudelliseen kantokykyyn liittyvät, edellytykset täyttyvät. Poikkeuslupakäytännöstä luovuttaisiin. Laissa selkeytettäisiin myös sääntelyä siitä, millä edellytyksin leikkauksia ja tiettyjä muita toimenpiteitä voisi hankkia muilta palveluntuottajilta.

Lait ehdotetaan tulevan voimaan 1.1.2026. Päiväkirurgiaa ja tiettyjä toimenpiteitä koskevat säännökset tulisivat kuitenkin voimaan jo 1.3.2025 alkaen väliaikaisella lainmuutoksella.

Kaupunginjohtaja esittelee lausuntoluonnoksen kokouksessa.

Kaupunginjohtaja: Kaupunginhallitus päättää antaa lausunnon hallituksen esitykseen sairaala- ja päivystysverkosta.

Päätös: Merkitään pöytäkirjaan, että Jyri Puustinen poistui kokouksesta klo 19.45.

Merkitään pöytäkirjaan, että Kati Hynninen ja Tiina Grönlund jäivät itsensä tämän pykälän käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi (Yhteisöjäävi).

Kaupunginhallituksen 1 varapuheenjohtaja Paula Pulliainen toimi puheenjohtajana tämän pykälän käsittelyn ja päätöksenteon ajan.

Kaupunginjohtaja esitteli asiaa.

Kaupunginhallitus päätti antaa lausunnon hallituksen esitykseen sairaala- ja päivystysverkosta.

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖLLE

Varkauden kaupungin Lausunto hallituksen esityksestä sairaala- ja päivystysverkosta

Esityksen keskeinen sisältö

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi terveydenhuoltolain erikoissairaanhoidon työnjakoa ja kiireellistä hoitoa koskevaa sääntelyä. Esityksen mukaan jatkossa kullakin hyvinvointialueella voisi olla yksi nimetyllä paikkakunnalla sijaitseva yliopistollinen sairaala tai keskussairaala, jossa on väestölle avointa ja sairaalan toiminnan varmistavaa monierikoisalaista ympärivuorokautista päivystystä ja jossa voi toteuttaa ympärivuorokautista leikkaussalivalmiutta edellyttävää kirurgista toimintaa. Uudellamaalla HUS-yhtymä voisi päätöksensä perusteella ylläpitää tällaisia sairaaloita muillakin paikkakunnilla kuin vain Helsingissä. Synnytyksiä koskevaa sääntelyä ei muutettaisi.

Ympärivuorokautinen monierikoisalainen yhteispäivystys ja raskas kirurgia loppuisi Kemissä, Savonlinnassa, Oulaisissa, Salossa ja Valkeakoskella sijaitsevilla sairaaloilla, mutta niissä voisi jatkaa päiväkirurgiaa. Synnytyksiä ei olisi mahdollista jatkossa järjestää Kemissä. Osassa hyvinvointialueita on jo tehty päätöksiä, jotka ovat ehdotusten kanssa saman suuntaisia.

Nykyisin poikkeusluvalla ylläpidetty ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon ja akuuttilääketieteen päivystys loppuisi lisäalassa, Jämsässä, Kouvolassa, Raahessa ja Varkaudessa. Laissa säädettäisiin, että tällaista päivystystä voisi ylläpitää Ivalossa, Kemissä, Kuusamossa, Savonlinnassa, Pietarsaareissa ja Raaseporissa, jos asiasta sovitaan yhteistyöalueen yhteistyösopimuksessa ja muut laissa säädetyt, esimerkiksi henkilöstön riittävyyteen ja taloudelliseen kantokykyyn liittyvät, edellytykset täyttyvät. Poikkeuslupakäytännöstä luovuttaisiin. Laissa selkeytettäisiin myös sääntelyä siitä, millä edellytyksin leikkauksia ja tiettyjä muita toimenpiteitä voisi hankkia muilta palveluntuottajilta.

Lait ehdotetaan tulevan voimaan 1.1.2026. Päiväkirurgiaa ja tiettyjä toimenpiteitä koskevat säännökset tulisivat kuitenkin voimaan jo 1.3.2025 alkaen väliaikaisella lainmuutoksella.

Varkauden kaupungin lausunto

Hallituksen esitys on osa hallitusohjelmaan perustuvaa kansallista palvelureformia, mutta vaikuttaa välillisesti hyvin voimakkaasti hyvinvointialuetasoiseen palveluverkkosuunnitteluun.

- Varkauden kaupunki ei pidä hyvänä, että alue- tai paikallistason palveluverkkoa koskevia asioita säädetään keskusjohtoisesti valtion tasolta, vaan tämän kaltaiset asiat tulisi jättää aluetasolla ratkaistavaksi. Aluetason ratkaisu tukee myös osallistuvaa lähidemokratiaa, jolloin tehdyillä ratkaisuilla on laajempi hyväksyntä myös paikallisväestön keskuudessa.

Hallituksen esityksessä esitetään, että *nykyisin poikkeusluvalla ylläpidetty ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon ja akuuttilääketieteen päivystys loppuisi lisalmessa, Jämsässä, Kouvolassa, Raahessa ja Varkaudessa*. Hallitus esittää, että *laissa säädettäisiin, että tällaista päivystystä voisi ylläpitää Ivalossa, Kemissä, Kuusamossa, Savonlinnassa, Pietarsaareissa ja Raaseporissa, jos asiasta sovitaan yhteistyöalueen yhteistyösopimuksessa ja muut laissa säädetyt, esimerkiksi henkilöstön riittävyteen ja taloudelliseen kantokykyyn liittyvät, edellytykset täyttyvät. Poikkeuslupakäytännöstä luovuttaisiin*.

- Varkauden kaupunki katsoo, että valtio kohtelee eri alueita ja kuntia eriarvoisesti antaessaan toisille hyvinvointialueille mahdollisuuden järjestää palveluita halutessaan samalla kieltäen niiden järjestämisen toisilla alueilla. Hallituksen esityksessä ei erityisesti perustella tätä jakoa, jolloin jakoa on pidettävä perusteettomana.
- Kaupunki ehdottaa, että ko. kirjausta muutetaan siten, että kaikilla hyvinvointialueilla olisi samankaltainen mahdollisuus päättää asiasta itsenäisesti, jolloin laissa säädettäisiin, että *tällaista päivystystä voisi ylläpitää lisalmessa, Jämsässä, Kouvolassa, Raahessa, Varkaudessa, Ivalossa, Kemissä, Kuusamossa, Savonlinnassa, Pietarsaareissa ja Raaseporissa, jos asiasta sovitaan yhteistyöalueen yhteistyösopimuksessa ja muut laissa säädetyt, esimerkiksi henkilöstön riittävyteen ja taloudelliseen kantokykyyn liittyvät, edellytykset täyttyvät. Poikkeuslupakäytännöstä luovuttaisiin*.

Hallituksen 16.4.2024 kehysriihipäätöksessä todetaan sairaala- ja päivystysverkon taloudellisista vaikutuksista seuraavaa: *”Sairaaloiden ja päivystysten muutoksilla aikaansaadaan 26,3 milj. euron säästö hyvinvointialuelouteen vuodesta 2026 alkaen. Lisäksi alueiden omien sairaala- ja päivystysverkkoa koskevien päätösten taloudelliset vaikutukset todentuvat hyvinvointialuerahoituksen jälkikäteistarkastuksessa.”*

Varkauden kaupunki teki kehysriihen päätöksiin perustuen tietopyynnön sosiaali- ja terveysministeriölle esityksen taloutta koskevista laskelmista. Kaupungille toimitetussa materiaalissa ei kuitenkaan ollut laskelmia

esitetyn 26,3 milj. euron säästöjen osalta. Myöskään aikaisemmin toimineen valtion ja hyvinvointialueiden yhteisen valmisteluryhmän materiaaleista laskelmia säästöjen osalta ei ole. Käytettävissä olevalla materiaalilla ei siis pysty arvioimaan, mihin hallituksen tavoittelema 26,3 milj. euron säästötavoite perustuu.

- Varkauden kaupunki esittää, että valtio julkaisee esityksen taustalla olevan 26,3 milj. euron säästötavoitteen laskelmat.

Varkauden kaupunki on selvittänyt Varkauden sairaalan (Aalto hyvinvointikeskus) päivystyksen lakkauttamisen vaikutuksia talouteen. Selvitysten perusteella on ilmeistä, että päivystyksen lakkautuksella ei saavuteta tavoiteltuja säästöjä. Kun huomioidaan vaihtoehdoisen palveluprosessin kustannukset kokonaisuudessaan ml. esimerkiksi lisääntyneet ensihoidon ja kelakyytien kustannukset. Kokonaisvaikutuksena päivystyksen lakkautus Varkauden osalta tulisi lisäämään kustannuksia.

- Varkauden kaupunki toteaa lausuntonaan, että Varkauden päivystyksen lakkauttamisella ei tulla saavuttamaan hallituksen kehysriihipäätöksen tavoittelemaa säästöjä, vaan todennäköisemmin muutokset päivystyksen osalta lisäävät kokonaiskustannuksia.

Jo aiemmin tunnistettu tosiasia on, että Pohjois-Savon väestön päivystyksellisiä tarpeita ei ole mahdollista täyttää pelkästään Kuopion yliopistollisen sairaalan päivystykseen tukeutuen, vaan on välttämätöntä, että sen lisäksi ilta- ja yöaikainen päivystys toimii myös Varkaudessa ja Iisalmessa. Tämä on tärkeää palveluiden saatavuuden, taloudellisen tehokkuuden, mutta myös kriisitilanteiden, kuten pandemioiden edellyttämän hajautetun toiminnan näkökulmasta.

Voimassa olevan poikkeusluvan perusteissa todetaan selkeästi Varkauden ja Iisalmen päivystysten merkitys, tarve sekä taloudellinen järkevyys. Aiemmasta poikkeusluvasta tehdyssä YLE:n 5.1.2023 verkkouutisessa ”Päivystykset jatkuvat Iisalmessa ja Varkaudessa – pitkät etäisyydet ja ikääntyvä väestö toivat poikkeusluvan” todetaan mm. hyvinvointialueen ensihoidon ja päivystyksen vastaavan lääkärin Tero Martikaisen toimesta seuraavaa:

” Päivystyksen keskittäminen KYSiin vaatisi isoja investointeja.

– Pitäisi rakentaa uusia rakennuksia, jotta kaikki potilaat mahtuisivat tänne. Pitäisi myös tuplata tai ainakin nostaa merkittävästi meidän ensihoidon kapasiteettia. Puhutaan merkittävistä summista, Tero Martikainen sanoo.”

Lähde: [Yöpäivystykset jatkuvat Iisalmessa ja Varkaudessa – pitkät etäisyydet ja ikääntyvä väestö toivat poikkeusluvan | Pohjois-Savo | Yle](#)

Varkaudessa ja lialmessa on paljon teollisuutta. Esimerkiksi Varkaudessa toimii suuri Stora Enson tuotantolaitos sekä useita energia- ja metalliteollisuuden toimijoita. Lisäksi Varkaudessa on kahden valtatie, 5 ja 23, risteys sekä merkittävää raideliikennettä. Teollisuuden ja ruuhkaisten liikenneyhteyksien vuoksi Varkauden sairaala on tärkeä osa alueen varautumista suuronnettomuustilanteisiin. Valmius suuronnettomuuksien varalta tulisi ehdottomasti olla myös jatkossa. Lopettamalla yöaikainen päivystys Varkaudesta ja lialmesta se menetetään. Myös viranomaisyhteistyö vaikeutuu muun muassa pelastuslaitoksen sekä poliisin kanssa, mikäli päivystysverkkoa keskitetään voimakkaasti.

Kuopion yliopistollinen sairaala KYS on jo nykyisellään huomattavan ruuhkautunut ja lisäasiakkaiden sekä vastuiden siirtäminen KYSiin ei helpottaisi tilannetta. Lisäksi päivystysten siirtäminen Varkaudesta ja lialmesta KYSiin aiheuttaisi merkittävän lisäinvestointitarpeen KYS:n tiloihin. Varkaudessa ja lialmessa on olemassa olevat uudet toimitilat, joita olisi syytä käyttää tehokkaasti myös jatkossa.

Varkaudessa 17.6.2024

Varkauden kaupunki